

PÍSEŇ O PERLE

Píseň o perle je součástí apokryfních Skutků Tomášových, které měly podle soudobých poznatků vzniknout v syrském prostředí na počátku 3. století. Originální název se nedochoval, ve Skutcích jsou verše nadepsány větou: "Píseň apoštola Judy v zemi indické". Apoštol měl chvalozpěv pronést při modlitbě ve vězení. Je však prakticky jisté, že do příběhu o jeho životě byla starší píseň vložena dodatečně a původně plnila funkci liturgického zpěvu při zasvěcovacích obřadech gnostiků. Někteří badatelé se domnívají, že jejím autorem je syrský gnostik Bardesanés (154-222), jehož přičiněním edesský korunní princ konvertoval ke gnósi a po svém nástupu na trůn prohlásil křesťanství, v té době ještě úzce spojené s gnosticismem, za státní náboženství. Tím byl de facto ustanoven první křesťanský stát na světě.



Monogram prvních křesťanů v Římě známý pod názvem Chi-Rho, což jsou první dvě řecká písmena slova Christos (Kristus).

Ze 75 řeckých rukopisů, které se dochovaly do dnešní doby, jich 74 hymnus neobsahuje. Totéž platí o syrských rukopisech. Celé podobenství v nedotčeném znění cituje v syrštině pouze jediný přepis z roku 936. Chvalozpěv je v upravené podobě také součástí Žalmů Tomášových, což je manichejská kniha objevená v roce 1928 v severní Africe.

Píseň o perle je nádherným poetickým vyprávěním o odloučení lidské duše od Boha a o jejím návratu zpět domů. Perla je symbolem lidské duše uvězněné zlými mocnostmi. Královský syn zosobňuje gnostika, zachránce, který sám musí být zachráněn. Slova s hlubokým mystickým významem nabádají čtenáře k procitnutí, k probuzení z duchovního spánku, ze stavu letargie a otupělosti. Spánek, zapomnění, hledání a bloudění lidské duše jsou oblíbenými motivy gnostických iniciačních textů. Cílem cesty je znovu si vzpomenout, nabýt poznání (gnóse), získat perlu, spočinout v Bohu, rozpomenout se na svou vznešenou božskou podstatu a sjednotit se s ní.

CELÝ HYMNUS

I.

Když jsem byl ještě malé dítě,
žil jsem v otcově královském paláci.

Užíval jsem si v bohatství a nadbytku těch,
kteří mě vychovali.

Z Východu, naší domoviny, mě rodiče poslali pryč,
vypravili mě na cestu.

Z bohatství svých pokladů
připravili pro mne zavazadlo.

Bylo velké, ale přitom lehké,
abych je celé mohl nést sám.

II.

Zlato shůry, stříbro z velké pokladnice
chalcedony z Indie, perly z říše Kúš.

Dali mi pevnou zbraň,
co může lámat železo.

Sundali mi nádherné šaty,
které pro mne z lásky nechali zhotovit.

A můj purpurový plášť,
jež mi byl ušitý na míru.

III.

A uzavřeli se mnou smlouvu,
vepsali mi ji do srdce, abych nezapomněl.

"Když sestoupíš do Egypta
a přineseš odtamtud jednu perlu,

[perlu] ležící v moři
blízko syčícího draka,

oblečeš si svůj šat z drahokamů,
i svůj plášť, který je přes něj.

A s naším druhým, tvým bratrem,
budeš dědicem našeho království."

IV.

Opustil jsem Východ
a putoval jsem se dvěma průvodci

po cestě těžké a nebezpečné.
Byl jsem nezkušený, takže jsem nemohl jít sám.

Překročil jsem hranici k Maišán,
tržišti kupců z Východu.

Došel jsem do země Babylón
a vstoupil za hradby Labyrintu.

Sestupoval jsem dále a došel do Egypta,
i oddělili se ode mne moji průvodci.

V.

Šel jsem přímo za drakem,
poblíž jeho doupěte jsem se usadil.

Čekal jsem, až bude spát a dřímat,
abych mu mohl vzít svou perlu,

Byl jsem sám a úplně osamělý
vedle svých spolunocležníků cizinců.

Avšak spatřil jsem šlechtice,
ze země Východu, svého příbuzného.

A mladík čistý a krásný, syn velmože,
přišel a připojil se ke mně.

VI.

Učinil jsem ho svým společníkem
a přítelem, jemuž jsem svěřil své poslání.

Varoval mě před Egypťany,
před stykem s nečistými lidmi.

Oblékl jsem se jako oni,
aby neměli tušení, že jsem přišel

z daleka vzít si svou perlu,
aby nepošťvali draka proti mně.

VII.

Z nějakého důvodu se však dozvěděli,
že nejsem z jejich země.

Svémi úskoky odhalili mé poznání
a dali mi jíst svůj pokrm.

Zapomněl jsem, že jsem královský syn,
stal jsem se služebníkem jejich krále.

Zapomněl jsem všechno o perle,
pro kterou mě rodiče poslali.

A z tíže jejich pokrmu
jsem se propadl do hlubokého spánku.

VIII.

Všechno to, co mě tak postihlo,
rodiče pocítili a trápili se.

V našem království dali vyhlásit,
ať všichni přispěchají k naší bráně.

(Přišli) králové a vůdci Parthie
i přední muži z celého Východu.

A toto je usnesení, které přijali,
že nesmím být zanechán dole v Egyptě.

A napsali mi dopis,
k němuž každý šlechtic připojil své jméno.

IX.

"Od tvého otce, krále králů
a od tvé matky, královny Východu.

A od našeho druhého, tvého bratra,
pozdrav tobě, náš synu dole v Egyptě.

Vstaň, probuď se ze spánku,
poslechni slova našeho dopisu.

Vzpomeň si, že jsi královský syn;
pohleď, komu sloužíš ve svém otroctví.

Vzpomeň si na perlu,
pro kterou jsi cestoval do Egypta.

X.

Vzpomeň si na svůj nádherný šat,
na svůj překrásný plášť se upamatuj.

Abys ho oblékl a nosil jako ozdobu,
až tvé jméno bude čteno v knize života.

A s naším následníkem, tvým bratrem,
můžete zdědit naše království."

Dopis byl nepochybně dopisem pro mne,
král jej zapečetil svou pravicí,

kvůli zlobě synů Babylónských,
kvůli tyranským démonům Labyrintu.

XI.

(List) vzlétl v podobě orla,
jež ze všech okřídlených rodů je ptačí král.

Letěl a usadil se vedle mne
a zcela změnil svůj zjev.

Při jeho hlasu a zvuku jeho křídel,
jsem procitl a povstal z hlubokého spánku.

Vzal jsem jej a políbil,
rozlomil jsem pečeť a četl.

A slova dopisu byla ve shodě s tím,
co bylo uloženo v mém srdci.

XII.

Rozpomněl jsem se, že jsem královský syn
a můj původ zatoužil po své podstatě.

Vzpomněl jsem si i na perlu,
kvůli níž jsem byl poslán dolů do Egypta.

Vrátil jsem se k tomu hroznému a soptícímu drakovi
a začal jsem ho zařikávat.

Utišil jsem jej do dřímoty a spánku tím,
že jsem nad ním vyslovil jméno svého otce,

jméno druhého, [mého bratra]
a [jméno] mé matky, královny Východu.

XIII.

Tak jsem se zmocnil perly
a obrátil se k domu svého otce.

Jejich špinavé a nečisté šaty
jsem svlékl a zanechal v jejich zemi.

Vydal jsem se cestou přímou
na Východ za světlem svého domova.

Po cestě jsem objevil dopis,
který mě probudil [ze spánku].

Jako mě svým hlasem probudil,
tak mě nyní svým světlem vedl.

XIV.

Jevil se mi jako královský šat
ze sérského hedvábí.

Povzbuzujíc mě svým vedením,
svou láskou mě táhl kupředu.

Šel jsem dál a prošel přes Labyrint,
obešel jsem Babylón po své levici.

A vešel jsem do Maišánu,
velkého města u moře.

XV.

Nepamatoval jsem si na překrásný šat,
a na své roucho, jímž jsem byl oděn.

Byl jsem ještě docela malý chlapec,
když jsem ho zanechal v otcově paláci.

Pak jsem ho náhle spatřil,
byl jako zrcadlo.

Skrze něj jsem prozřel
a poznal sám sebe.

XVI.

Byli jsme od sebe odděleni,
měli jsme však stejnou podstatu.

A nyní jsme opět jedno,
neboť podobou patříme k sobě.

A viděl jsem také pokladníky,
kteří mi šat přinesli.

Byli dva, leč jedné podoby,
jedno znamení krále bylo na nich.

Skrze něj mi vrátili mou čest,
příslib mého království.

XVII.

Překrásný plášť celý zdobený drahokamy,
s jiskřivým jasem barev.

Se zlatem a beryly,
rubíny a acháty.

Se sardonyxy proměnlivých barev,
které byly připevněny nahoře.

A s diamantovými sponami,
všechny byly upevněny podél lemu.

Po celé ploše byl vyšíty
obraz Krále králů.

A také safíry svrchu
byly opracovány v pestrých barvách.

XVIII.

Viděl jsem hned, že z něj všude
vyzařuje hnutí způsobené poznáním.

Viděl jsem dále,
že už se chystá promluvit.

Slyšel jsem zvuk jeho tónů,
když pravil:

"Patřím tomu, kdo je z lidí nejodvážnější,
pro něho mě zhotovily před jeho otcem.

Cítil jsem, jak postavou roste,
když konal své činy."

XIX.

Jeho královské pohyby
směřovaly ke mně.

A vzrostly tak silně,
že se jim vytrhl z rukou.

A mne láska ponoukala vpřed
abych se s ním setkal, oblékl si jej.

Vztáhl jsem svou ruku a vzal si ho,
přioděl jsem se do jeho nádherných barev.

Oblékl jsem si svůj královský plášť,
který mě celého zahalil.

XX.

Oblékl jsem si ho a vystoupil
k bráně pozdravení a pokory.

Sklonil jsem svou hlavu a vzdal poctu
záři otce, který mi ho poslal.

Jeho příkazy jsem vykonal
a on také splnil to, co slíbil.

A v bráně jeho [paláce]
jsem se vmísil mezi jeho velmože.

Zář se nad tím radovala,
a vzala mě s sebou do králova domu.

XXI.

Všichni jeho služebníci
s krásnými hlasy mu pějí chvály.

(Zář) mi slíbila, že s ní budu kráčet
až k bráně Krále králů.

A že společně s mými dary
a mou perlou se zjevíme před králem.

ZDROJE

Pokorný P., Píseň o perle - Tajné knihy starověkých gnostiků, Vyšehrad, Praha 1998

Dus J., Příběhy apoštolů - Novozákonní apokryfy II., Vyšehrad, Praha 2003

Early Christian Writings, The Acts of Thomas,
<http://www.earlychristianwritings.com/actstomas.html>

The Gnostic Society Library, The Hymn of the Pearl,
<http://www.gnosis.org/library/hymnpearl.htm>

Wikipedia, Hymn of the Pearl,
http://en.wikipedia.org/wiki/Hymn_of_the_Pearl